

Quick Scan Flora en Fauna

Bathmenseweg 53

Lettele

Quick Scan Flora en Fauna

Bathmenseweg 53 Lettele

Titel	Quick Scan Flora en Fauna Bathmenseweg 53 Lettele
Uitvoering	Bureau Bleijerveld/Ruimte voor Advies
Opdrachtgever	Groenadviesbureau H.A. ten Have Spanjaardsdijk 53 7433 PW Schalkhaar
Datum	<u>02</u> mei 2016
Status	definitief 2

Bureau
Bleijerveld

Andringastrjitte 27
8495 JZ Aldeboarn

tel 0566-632073
mob 06-40559568
bleijerveld@ruimtevooradvies.nl

www.ruimtevooradvies.nl

Inhoudsopgave

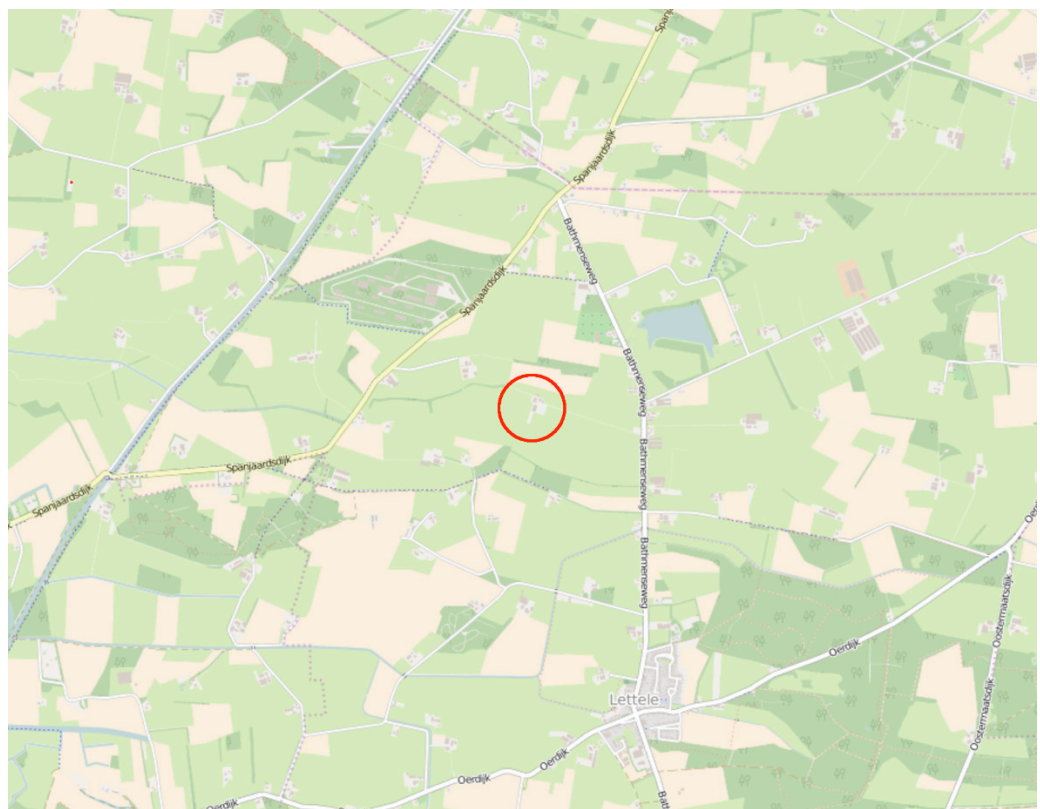
1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding & doel	1
1.2	Methoden	2
1.3	Plangebied	2
1.4	Ingreep	4
2	Beschermde gebieden	5
2.1	Aanwezigheid beschermde gebieden	5
2.2	Effecten beschermde gebieden	5
3	NDFP-gegevens	6
4	Beschermde soorten	7
4.1	Planten	7
4.2	Zoogdieren	7
4.3	Vleermuizen	7
4.4	Vogels	8
4.5	Amfibieën	9
4.6	Reptielen	9
4.7	Vissen	9
4.8	Ongewervelden	9
4.9	Samenvatting	10
5	Conclusies	11
5.1	Beschermde gebieden	11
5.2	Beschermde soorten	11
5.3	Maatregelen	11
6	Bronnen	12

Bijlage I Wettelijk kader en beleidskader

1 Inleiding

1.1 Aanleiding & doel

In het buitengebied ten noordwesten van Lettele (gem. Deventer) is een melkveehouderij gevestigd (fig. 1). Het voornemen bestaat om het bedrijf te transformeren naar een melkgeitenhouderij. Met dit plan is sloop en nieuwbouw gemoeid. Onder meer bij ruimtelijke ingrepen dient rekening te worden gehouden met beschermde soorten en gebieden. Wet- en regelgeving omtrent deze soorten en gebieden is vastgelegd in de Flora- en faunawet (Ff-wet), Natuurbeschermingswet (NB-wet) en de provinciale structuurvisie/verordening.

Figuur 1. Globale ligging plangebied (rood).

Het onderhavige rapport beschrijft de resultaten van een zogenaamde quick scan van beschermde natuurwaarden in en rond het plangebied. De rapportage kan dienst doen als onderbouwing bij bestemmingsplanwijzigingen en ontheffings- of vergunningaanvragen in het kader van de Ff-wet respectievelijk NB-wet. Een quick scan betreft een beoordeling van de aanwezige natuurwaarden in en rond het plangebied. Bronnenonderzoek, een terreinbezoek en ecologische kennis vormen de basis van de beoordeling. De quick scan is een momentopname en geen standaard veldinventarisatie

waarbij meerdere veldrondes in een seizoen worden uitgevoerd. Een quick scan geeft daardoor een beperkter beeld dan een standaard veldinventarisatie. Omdat het onderzoek een momentopname betreft kan geen rekening worden gehouden met de dynamische aspecten van natuur, zoals migratie en kolonisatie door soorten en veranderd terreingebruik en -beheer na afloop van het onderzoek.

1.2 Methoden

Bij de beoordeling van het plangebied is een bronnenonderzoek verricht naar het voorkomen van beschermde soorten en de ligging van beschermde gebieden in de regio. Daarvoor is de Nederlandse Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd en, indien nodig, verspreidingsatlassen. Voor de ligging van beschermde gebieden is gebruik gemaakt van Synbiosys.alterra.nl en de digitale atlas van provincie Overijssel. Op 19 april 2016 is het plangebied bezocht. Daarbij is gelet op de daadwerkelijke aanwezigheid van beschermde soorten en indirecte aanwezigheid in de vorm van sporen (verblijfplaatsen, wissels, pootafdrukken en dergelijke). Verder is het terrein beoordeeld op de geschiktheid voor beschermde soorten (habitatbeoordeling).

1.3 Plangebied

Het plangebied wordt gevormd door het erf van een melkveehouderij met een oppervlakte van circa één hectare (fig. 2) en het agrarische perceel ten westen daarvan met een oppervlakte van circa anderhalve hectare. Op het erf staan zes gebouwen, te weten een boerderijwoning, een houten kapschuur geschakeld met een houten schuurtje, een hooiberg van metaalplaat en drie stallen. Het gaat om twee betrekkelijk kleine stallen aan de oostzijde en een grote stal aan de zuidkant. Het erf is net na de oorlog gebouwd. De twee grootste stallen zijn van recentere datum. Het plan heeft betrekking op de kapschuur en twee stallen.

Figuur 2. Luchtfoto plangebied uit 2014 met in rood de te slopen bedrijfsgebouwen. (bron: provincie Overijssel)

De kenmerken van deze gebouwen zijn als volgt:

Kapschuur (fig. 2, nr. 1)

Het complex is geheel van enkelwandig hout met een golfplaten dak zonder beschot (fig. 3). De kapschuur is zeer open en licht door de aanwezigheid van kieren tussen de gevelplanken. Een klein deel van de schuur is voorzien van een verlaagd plafond waarop hooi lag. Hieronder bevindt zich een kleine op zichzelf staande ruimte of kamer. De ruimte heeft een open verbinding met buiten, omdat de deur ontbreekt. Het houten schuurtje is meer gesloten door de aanwezigheid van een deur en het ontbreken van kieren. Binnenin het complex zijn geen kleine besloten ruimten aanwezig.

Fig. 3. Kapschuur.

Fig. 4. Kleine stal.

Kleine stal (fig. 2, nr. 2)

Het betreft een gebouw met bakstenen gevels zonder spouw en een golfplaten dak waartegen aan de onderzijde isolatieplaten zijn bevestigd (fig. 4). De ruimte onder de golfplaten is toegankelijk vanaf de buitenzijde, een dakgoot ontbreekt. De nok sluit nauw aan op de golfplaten.

Fig. 5. Grote stal.

Fig. 6. Beoogde nieuwbouwperceel.

Grote stal (fig. 2, nr. 3)

Deze stal stamt uit de jaren zeventig, maar is sindsdien gemoderniseerd (fig. 5). De gevels zijn uit baksteen opgetrokken. Alleen de noordwesthoek - bij de melkput - is van een spouw voorzien. De spouw is niet toegankelijk, omdat ventilatieopeningen en kieren ontbreken. Van het golfplaten dak is alleen de

onderste rand met een breedte van circa een meter voorzien van hardboard. De rest van het dak is enkelwandig. In de stal vormt de melkput een op zichzelf staande ruimte met enkelwandige stenen gevels. Het erf wordt omringd door agrarische grasland- en maispercelen (fig. 6). Het gebied is open, maar op enkele perceelranden in de omgeving en langs de oprit naar het bedrijf staan oude eikensingels. Op het erf komt geen permanent oppervlaktewater voor. Langs de zuidgrens loopt een circa twee meter brede kavelslot met het karakter van een gekanaliseerde beek.

1.4 Ingreep

Het voornemen bestaat om het bedrijf om te zetten naar een melkgeitenhouderij voor circa 2000 geiten. Hiertoe wordt op het maisperceel ten westen van het erf een nieuw stallencomplex gerealiseerd met een oppervlakte van circa anderhalve hectare. De nieuwbouw ligt in het provinciale landbouwwontwikkelingsgebied (fig. 9). Voor het plan is een wijzigingsplan van het bouwblok bij de gemeente in behandeling. De nieuwbouw in het landbouwwontwikkelingsgebied past binnen de mogelijkheden van dit gebied. Op het erf zelf worden de kapschuur en de kleine en grote stal gesloopt. Hierdoor neemt de oppervlakte van het oorspronkelijke erf met circa een halve hectare af. Als gevolg van het plan verdwijnt er geen opgaande begroeiing en worden geen sloten gedempt. Onderdeel van het project is een landschapsplan. In grote lijnen bestaat dit uit het doortrekken van de laanbeplanting eikensingel langs de oprit tot voorbij het erf, de aanplant van gemengd, inheems bosplantsoen langs de noordzijde van het nieuwe stallencomplex en de aanleg van een hemelwaterretentie, beplant met eiken en elzenhakhout, in de zuidwesthoek. De planning van het project gaat uit van realisatie in de periode 2017-2018.

Fig. 7. Landschaps-plan Bathmenseweg 53.

2 Beschermde gebieden

2.1 Ligging beschermde gebieden

Het plangebied maakt geen deel uit van een beschermd natuurgebied (fig. 8). Ten oosten van Lettele ligt een gebied dat onderdeel is van het NNN (= EHS). De afstand hiervan tot het plangebied bedraagt circa één kilometer. De watergang die langs het plangebied loopt is aangewezen vanuit de Kaderrichtlijn Water (KDR). De nieuwbouw van de stallen vindt plaats binnen de provinciale reconstructiezonering die hier de status heeft van 'landbouwontwikkelings-gebied' (fig. 9). In dit gebied krijgen agrarische bedrijven onder voorwaarden de ruimte om uit te breiden of nieuw te vestigen.

2.2 Effecten beschermde gebieden

Op grond van de afstand tussen het plangebied en de beschermde gebieden in de omgeving, is negatief effect op beschermde gebieden op voorhand uit te sluiten met uitzondering van het effect van stikstofdepositie. Dit aspect wordt in een apart onderzoek behandeld en blijft hier buiten beschouwing. In verband met de nabijheid van een KRW-water is met het waterschap afgesproken om voor de ontwikkeling een bufferzone van vijf meter aan te houden.

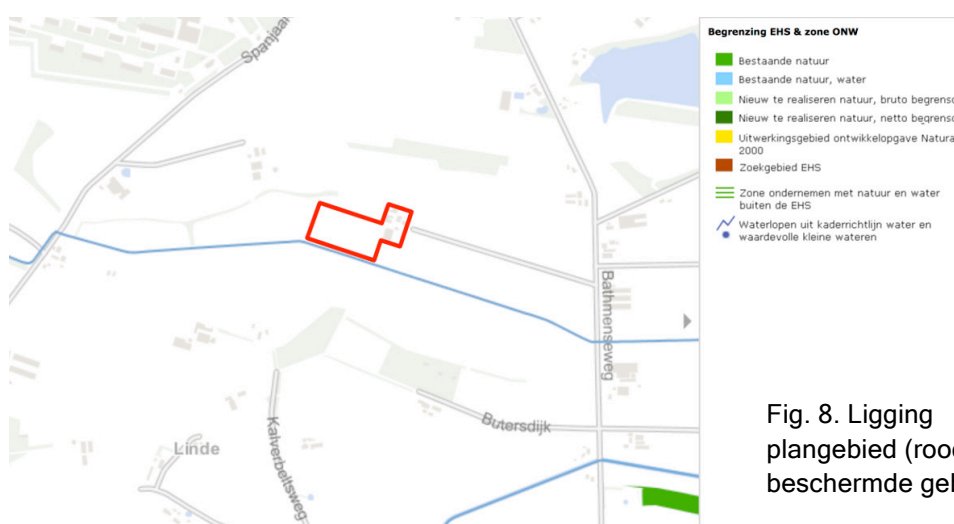

Fig. 8. Ligging plangebied (rood) t.o.v. beschermde gebieden.

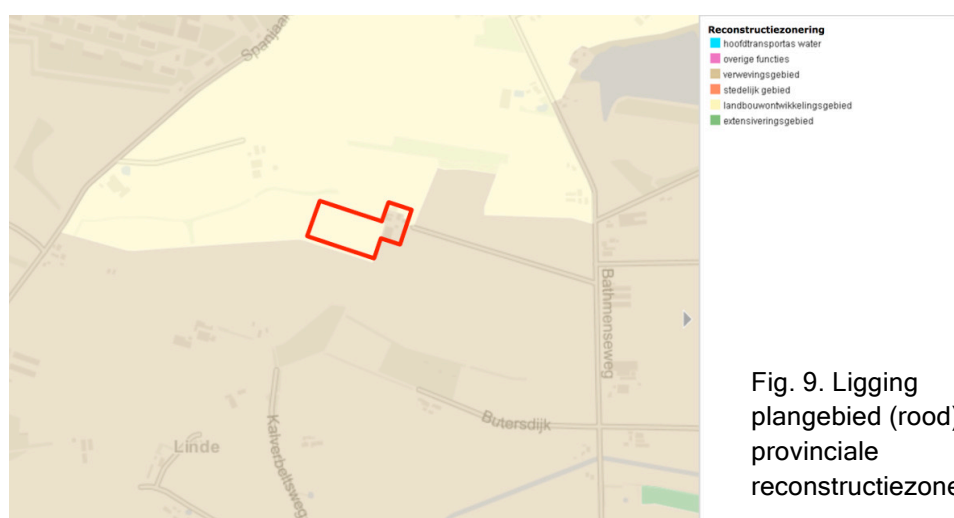

Fig. 9. Ligging plangebied (rood) t.o.v. provinciale reconstructiezone.

3 NDFF-gegevens

De databank bevat voor het plangebied zelf en de directe omgeving alleen losse waarnemingen van broedvogels zonder vaste nestplaats, zoals Zwarte roodstaart, Knobbelzwaan, Wulp en Kievit. In de kavelsloot die langs de zuidgrens van het plangebied loopt zijn drie soorten libellen van de rode lijst waargenomen, te weten Bandheidelibel (2001), Bruine korenbout (2015) en Glassnijder (2015). Relevante soorten voor ruimtelijke plannen in het buitengebied zijn Steenuil en Kerkuil. Van beide soorten zijn geen waarnemingen binnen een straal van één kilometer rond het plangebied bekend en in de omgeving zijn alle waarnemingen ouder dan vijftien jaar. Van de overige soortgroepen zijn geen relevante waarnemingen gedaan.

4 Beschermde soorten

4.1 Planten

Het erf is grotendeels verhard en grenst aan intensief gebruikte agrarische percelen. De weinige onbebouwde grond op het erf bestaat uit gazon of ruige tredvegetatie met soorten als Kluwenhoornbloem, Ridderzuring, Knopkruid sp., Grote weegbree, Grote brandnetel en andere soorten van stikstofrijke bodem. De nieuwbouwlocatie is in gebruik als reguliere maïsakker. Op de akker was geen wilde vegetatie aanwezig. Op grond van het gebruik zijn hier alleen algemene akkerkruiden te verwachten. Hoewel het onderzoek is uitgevoerd in een vroeg stadium van het groeiseizoen, valt op basis van de staat en het gebruik van het terrein en de zichtbare flora te stellen dat bedreigde of strikter beschermde flora is uit te sluiten.

4.2 Zoogdieren

Alle inheemse soorten zoogdieren worden beschermd door de Flora- en faunawet. In het plangebied is alleen Haas en Gewone bosmuis waargenomen. Verder lagen in de gebouwen uitwerpselen van muizen, vermoedelijk van de onbeschermde Huismuis. Op grond van het karakter en de ligging van het plangebied zijn in het gebied alleen algemene soorten kleine zoogdieren van tabel 1 te verwachten, zoals Veldmuis en Huisspitsmuis. De strikter beschermde kleine zoogdieren (tabel 2 of 3) - Grote bosmuis, Eikelmuis, Hazelmuis, Veldspitsmuis, Hamster, Noordse woelmuis en Waterspitsmuis - komen, behalve Waterspitsmuis, niet in de regio voor. Voor Waterspitsmuis is het terrein ongeschikt als leefgebied. Grotere zoogdieren zijn alleen als passant te verwachten met uitzondering van Steenmarter. Deze soort is kenmerkend voor gebouwen. De gebouwen op het erf zijn weinig geschikt voor Steenmarter, omdat besloten ruimten nauwelijks beschikbaar zijn. De te slopen gebouwen zijn intern gecontroleerd op sporen en van de stallen is de dakrand en de onderste ruimte onder het dak geïnspecteerd. Daarbij is geen enkele aanwijzing gevonden die duidt op aanwezigheid van Steenmarter, bijvoorbeeld in de vorm van haren, veegsporen, slijtage, prooiresten of uitwerpselen. Hieruit is geconcludeerd dat het erf voor Steenmarter niet in gebruik is als verblijfplaats.

4.3 Vleermuizen

Een vleermuisonderzoek valt buiten het kader van een quick scan. Wel is de potentie onderzocht van het terrein voor vleermuizen en is zo mogelijk gelet op sporen. Verblijfplaatsen van vleermuizen bevinden zich in holten van bomen en besloten of donkere ruimten van kunstwerken, zoals gebouwen. De bomen op het erf vallen buiten het plan en zijn buiten beschouwing gelaten. De gebouwen zijn weinig tot niet geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. De kapschuur is licht en open, terwijl alle wanden enkel zijn. De kleine stal is van binnen betrekkelijk licht en er zijn geen uitwerpselen van vleermuizen gevonden. Een spouw ontbreekt en de ruimte onder de golfplaten wel toegankelijk, maar weinig besloten, dat wil zeggen ook goed toegankelijk voor ratten en muizen. Aan de bovenzijde eindigen de platen op in de nok, zodat veel ventilatie optreedt. Het onderste deel van de ruimte onder de golfplaten is geïnspecteerd op sporen van gebruik, zoals veegsporen, uitwerpselen en slijtage. Daarbij zijn geen vleermuizen geconstateerd of sporen van gebruik. Van de grote stal zijn de gevels en het dak enkelwandig op een strookje hardboard na langs de

onderste rand van het dak en een klein stuk spouw bij de melkput. De ruimte boven het hardboard is slecht toegankelijk door de aanwezigheid van een dakgoot en de ruimte heeft te weinig volume en is te ongeschikt voor ongedierte om geschikt te zijn als verblijfplaats. Het kleine stuk spouw was leek niet toegankelijk en mede als gevolg van de lage zijgevel (<2m) is het volume ervan gering. De binnenruimte van de stal en de onderste ruimten onder het dak zijn geïnspecteerd op sporen van gebruik, zoals veegsporen, uitwerpselen en slijtage. Daarbij zijn geen vleermuizen geconstateerd of sporen van gebruik. Er is geconcludeerd dat de gebouwen niet geschikt zijn voor kraam- of winterverblijven en paarverblijven worden onwaarschijnlijk geacht. Niet geheel uit te sluiten zijn kleine zomerverblijven van solitaire dieren. Aan dit type verblijfplaatsen worden weinig eisen gesteld (bijv. achter vensterluiken). Van de gebouwen op het erf is de boerderij met rieten kap feitelijk het meest geschikt als verblijfplaats. Het is daarom uitgesloten dat het slopen van de bedrijfsgebouwen een negatief effect heeft op vleermuizen, omdat er voldoende alternatieve ruimten op het erf beschikbaar zijn. Een essentiële rol van het plangebied in vlieg- en foerageerroutes is uit te sluiten.

4.4 Vogels

Alle inheemse broedvogels zijn beschermd. De Flora- en faunawet maakt onderscheid tussen vogels zonder en met vaste broedplaatsen. Van vogels zonder vaste broedplaats zijn alleen de broedsels beschermd en niet het leefgebied. Van vogels met een vaste broedplaats is naast de broedplaats (jaarrond) ook het functionele leefgebied beschermd.

In het plangebied waren enkele gebruikelijke vogelsoorten van het landelijk gebied aanwezig, te weten Vink, Holenduif, Zwarte roodstaart, Boerenzwaluw en Ringmus. De genoemde soorten broeden vermoedelijk ook op het erf en in de gebouwen. Op de beoogde nieuwbouwlocatie waren territoriale Kieviten en Gele kwikstaarten aanwezig. Huismus, Steenuil en Kerkuil zijn kenmerkende soorten met een vaste nestplaats voor erven in het buitengebied. Het erf is bezocht op het juiste tijdstip van het seizoen en de dag om Huismus vast te stellen. Tijdens het bezoek is de soort niet vastgesteld. Vanwege de geïsoleerde ligging van het erf is het onwaarschijnlijk dat Huismussen zich tijdens het veldbezoek elders bevonden. Er is geconcludeerd dat Huismus niet op het terrein broedt. Voor Kerkuil en Steenuil is het erf matig geschikt. In de kapschuur zijn geen besloten ruimten beschikbaar en de kleine stal is niet toegankelijk via de nok. De dakrand is door de overstekende platen en ontbrekende dakgoot niet geschikt als toegang. Van de grote stal is alleen de ruimte tussen het dak en de strook hardboard langs de onderrand in theorie geschikt. Van beide stallen is de dakrand en de onderste ruimte onder het dak geïnspecteerd op aanwezigheid van uilen en sporen daarvan (uitwerpselen, braakballen, veren, prooiresten, slijtage). Zo wel uilen als sporen van uilen zijn niet geconstateerd. Naar zeggen van de bewoner verbleef afgelopen winter enige tijd een Kerkuil in de kapschuur. In de schuur zijn enkele braakballen gevonden en nauwelijks krijtstrepen. De sporen wijzen niet op langdurig en regelmatig gebruik. Op grond hiervan is geconcludeerd dat van beide soorten geen nestplaatsen of vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig zijn. Het is tevens niet aannemelijk dat het plangebied binnen het vaste leefgebied van beiden uilen valt, omdat de afstand tot aangrenzende erven te groot is (alleen

Steenuil) en er geen aanwijzingen zijn voor nestplaatsen in de omgeving van het plangebied

4.5 Amfibieën

Alle soorten amfibieën zijn in meer of mindere mate beschermd. De omgeving van het plangebied bestaat uit open agrarisch gebied en is weinig geschikt voor amfibieën. Dit geldt ook voor het erf en de beoogde nieuwbouwlocatie. Op grond van het karakter van het gebied en het beschikbare water zijn hoogstens algemene soorten amfibieën van tabel 1 te verwachten, zoals Bruine kikker en Bastaardkikker.

4.6 Reptielen

Alle soorten reptielen zijn in meer of mindere mate beschermd. Het plangebied biedt voor geen van de Nederland voorkomende reptielen een geschikt leefgebied. Een negatief effect op reptielen als gevolg van de ontwikkeling is uit te sluiten.

4.7 Vissen

In het plangebied komt geen oppervlaktewater voor. Een negatief effect op vissen in het algemeen is daarom uit te sluiten.

4.8 Ongewervelden

De beschermde soorten ongewervelden zijn gebonden aan zeer specifieke habitats. Het plangebied komt voor geen van de beschermde soorten overeen met hun habitat. Deze soortgroep is daarom in zijn geheel uit te sluiten.

4.9 Samenvatting

In het plangebied is het voorkomen van licht beschermde zoogdieren en amfibieën van tabel 1 zeker of te verwachten. Voor vleermuizen is de potentie beperkt tot kleine zomerverblijven. In de gebouwen en op de nieuwbouwlocatie moet rekening worden gehouden met broedvogels zonder vaste nestplaats.

Tabel 1: Beschermde soorten die binnen de planlocatie worden verwacht op basis van bestaande gegevens en het veldbezoek.

SOORTGROEP	TOELICHTING	BESCHERMDE SOORTEN					
		GEEN	PLANT	TABEL 1 (ALGEMEEN)	TABEL 2 (LICHT)	TABEL 3 (STRENG)	VOGELS
Planten		X					
Zoogdieren	Kleine soorten			Aanwezig			
Vleermuizen	Foerageerfunctie: Alleen langsvliegend					Verwaar loosbaar	
Vleermuizen	Kleine zomerverblijven					Mogelijk	
Broedvogels	Zonder vaste nestplaats						Aanwezig
Broedvogels	Met vaste nestplaats	X					
Amfibieën				Mogelijk			
Reptielen		X					
Vissen		X					
Ongewervelden		X					

5 Conclusies

5.1 Beschermd gebied Het plangebied maakt geen deel uit van beschermd gebied en de afstand tot beschermd gebied is dermate groot dat een negatief effect op voorhand is uit te sluiten. Een uitzondering hierop is het effect van stikstofdepositie. Dit aspect wordt echter in een apart onderzoek behandeld.

5.2 Beschermd soorten In het plangebied zijn licht beschermd soorten van tabel 1 uit de soortgroepen zoogdieren en amfibieën aanwezig of te verwachten. Daarnaast moet rekening worden gehouden met broedsels van vogels zonder vaste nestplaats. De broedsels kunnen aanwezig zijn in de gebouwen en op de nieuwbouwlocatie. Vaste nestplaatsen van Huismus, Steenuil en Kerkuil worden uitgesloten op basis van het veldbezoek. Dit geldt ook voor Steenmarter (tabel 2). Van vleermuizen is de aanwezigheid van kleine zomerverblijven van solitaire dieren niet uit te sluiten, maar de kans daarop wordt klein geacht. Strikt genomen gelden kleine zomerverblijven van vleermuizen als vaste rust- en verblijfplaats.

Voor soorten van tabel 1 geldt een algemene vrijstelling van de verbodsartikelen van de Flora- en faunawet zolang het een ruimtelijke ingreep betreft. Broedsels van vogels en de dieren zelf kunnen schade ondervinden wanneer de uitvoering in het broedseizoen plaatsvindt. Dit is verboden volgens de FF-wet. Hiervoor is geen ontheffing mogelijk. Vaste verblijfplaatsen van vleermuizen zijn jaarrond beschermd. De FF-wet verbiedt handelingen die dergelijke soorten verstoren of die de vaste rust- en verblijfplaatsen en leefgebieden vernietigen.

5.3 Maatregelen Er moet bij de uitvoering rekening gehouden worden met de broedtijd van vogels. In dit verband dient het slopen van de gebouwen en het bouwen op het land buiten het broedseizoen te gebeuren of te starten, tenzij een inspectie aantoont dat er geen broedsels voorkomen. De piek van het broedseizoen valt in de periode van half maart tot half juli. Eerdere en latere broedgevallen zijn mogelijk, met name van duiven. In de periode november-februari is de kans op broedgevallen zeer klein.

De aanwezigheid van kleine zomerverblijven van vleermuizen is niet geheel uit te sluiten. Er is geconcludeerd dat een aanvullend vleermuisonderzoek in dit geval buiten proportioneel is, omdat het eventuele belang voor vleermuizen gering is en er op het erf betere alternatieven voorhanden zijn. Het is bovendien onwaarschijnlijk dat er sterfte zal optreden, omdat door de aanwezigheid van asbest met beleid zal worden gesloopt.

6 Bronnen

Creemers, R. & Delft, J. van. 2009. Atlas van reptielen en amfibieën in Nederland, Ravon.

www.overijssel.nl

www.ndff.nl

www.synbiosis.alterra.nl

www.waarneming.nl

Rogier Lange et al. 1994. Zoogdieren van West-Europa. KNNV-uitgeverij, Utrecht

Bijlage I Wettelijk kader en beleidskader

De toets is gericht op de aanwezigheid van beschermde soorten en beschermde gebieden. De soortbescherming is in de wet geregeld middels de Flora- en faunawet. De gebiedsbescherming is geregeld middels de Natuurbeschermingswet (Natura 2000 gebieden en beschermde natuurmonumenten) en ten aanzien van het Nationale Natuurnetwerk (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur) middels het beleid uit de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte en de provinciale structuurvisies/verordeningen.

Flora- en faunawet

Soortbescherming in Nederland is geregeld in de Flora- en faunawet. Deze wet is op 1 april 2002 in werking getreden en voorziet in de bescherming van een groot aantal in Nederland voorkomende planten en dieren. Voor de beschermde soorten geldt een aantal verbodsbepalingen zoals weergegeven in onderstaand kader.

Artikel 8:

Het is verboden beschermde planten te plukken, te verzamelen, af te snijden, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op een andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9:

Het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10:

Het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11:

Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12:

Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Artikel 13:

Het is verboden beschermde planten en dieren te vervoeren of onder zich te hebben.

Zorgplicht

Naast de verbodsbepalingen voor de in de wet genoemde beschermde soorten geldt voor alle in het wild voorkomende planten en dieren in Nederland de zorgplicht (artikel 2). Deze zorgplicht houdt in dat nadelige gevolgen voor flora en fauna zoveel mogelijk moeten worden voorkomen.

Ontheffing

Bij de Flora- en faunawet kan onder voorwaarden van het verbod op schadelijke handelingen worden afgeweken met een ontheffing of vrijstelling. De beschermde soorten zijn na het inwerking treden van de AMvB artikel 75 in 2005, verdeeld in drie categorieën (tabellen) waarvoor verschillende toetsingscriteria gelden voor het verkrijgen van een ontheffing.

Tabel 1 (algemene soorten)

Het betreft beschermde soorten waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Hiervoor geldt een vrijstellingsregeling als bij ingrepen sprake is van bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen.

Tabel 2 (overige / licht beschermde soorten)

Het betreft beschermde soorten waarvoor een vrijstelling geldt wanneer gewerkt wordt volgens een door de minister van EZ goedgekeurde gedragscode. Wanneer er geen gedragscode is, zal ontheffing aangevraagd moeten worden. Voorwaarde is dat er geen afbreuk gedaan mag worden aan de gunstige staat van instandhouding van de soort (populatie niveau). Dit is de zogenaamde 'lichte toets'.

Tabel 3 (streng beschermde soorten)

Het betreft streng beschermde soorten. Dit betreft soorten die zijn opgenomen in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. Daarnaast betreft het soorten die door Nederland aan deze lijst zijn toegevoegd middels een AMvB van artikel 75. Voor deze soorten wordt alleen ontheffing verleend als er aan een aantal voorwaarden wordt voldaan:

- Er is geen andere bevredigende oplossing, waarbij gezocht moet worden naar alternatieven voor de locatie of voor de ingreep;
- Er is sprake van een in of bij wet genoemd belang;
- Er wordt geen afbreuk gedaan aan de gunstige staat van de instandhouding van de soort;
- Er wordt zorgvuldig gehandeld ten aanzien van de soort.

Deze criteria worden ook wel omschreven als de 'uitgebreide toets'.

Vogels

Vogels maken geen onderdeel uit van de tabellen. Alle vogels zijn in dezelfde mate beschermd. Broedende vogels met nesten, eieren of niet vliegvlugge jongen zijn, in navolging van de Europese Vogelrichtlijn, strikt beschermd; voor verstoring van broedgevallen wordt in principe geen ontheffing gegeven. Als de werkzaamheden buiten het broedseizoen (circa 15 maart - 15 augustus) plaatsvinden zal in het algemeen niet snel een ontheffing nodig zijn. Uitzondering zijn vogels met jaarrond beschermde nesten. Voor het verstoren, beschadigen of vernietigen van jaarrond beschermde vogelnesten is altijd een ontheffing benodigd, ook als de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden. Bij een ontheffingaanvraag, zal de uitgebreide toets zoals beschreven onder soorten van tabel 3 worden toegepast. Het in of bij wet genoemd belang moet in de Vogelrichtlijn zijn opgenomen. In augustus 2009 is door de Minister van (destijds) LNV nieuw beleid voor het beoordelingskader van Flora- en faunawet ontheffingaanvragen aangekondigd. Met dit nieuwe

beleid is een nieuwe vogellijst afgegeven. In deze vogellijst is onderscheid gemaakt tussen soorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn (vogels van categorie 1 t/m 4) en soorten waarvoor de nesten niet jaarrond zijn beschermd, maar waarvoor wel inventarisatie gewenst is (vogels van categorie 5). Indien vogels uit de laatste groep in de projectlocatie aanwezig zijn moet een omgevingscheck gedaan worden om te kijken of in de directe omgeving voldoende alternatieven aanwezig zijn. Wanneer in de omgeving onvoldoende broedbiotoop aanwezig is, zijn ook de nesten van soorten uit categorie 5 jaarrond beschermd (min LNV, augustus 2009).

Functionaliteit behouden

Door een wijziging in de beoordeling van ontheffingaanvragen in augustus 2009, is het mogelijk om te voorkomen dat een ontheffing nodig is. Dit is het geval wanneer mitigerende maatregelen er voor zorgen dat de 'functionele leefomgeving' van dieren intact blijft. Dit betekent bijvoorbeeld dat er voorafgaand aan de ingreep nieuw leefgebied wordt gerealiseerd. Voor soorten van Bijlage IV van de Habitatrictlijn en voor vogels kan dit van belang zijn omdat er alleen ontheffing kan worden verkregen bij een beperkt aantal belangen welke in respectievelijk de Habitatrictlijn of Vogelrichtlijn worden aangegeven. Door uitspraken van de Raad van State (op 3 oktober 2012, uitspraak 201108112/1/A3 en 11 juli 2012, uitspraak 201104809) moet een dergelijke werkwijze echter zorgvuldig worden onderbouwd waarbij er toch sprake kan zijn van een ontheffing.

Rode Lijst

Een Rode Lijst bevat een overzicht van soorten die uit Nederland zijn verdwenen of dreigen te verdwijnen. Dit wordt bepaald op basis van zeldzaamheid en/of negatieve trend. De lijsten worden periodiek vastgesteld door de minister van EZ. Rode lijsten hebben geen juridische status. Als een soort op de lijst komt, is deze niet automatisch beschermd. Daarvoor moet de soort worden aangewezen onder de Flora- en faunawet. De Rode lijsten helpen daarbij. Deze lijsten worden ook gebruikt om te toetsen of de beleidsdoelen over biodiversiteit worden gehaald (www.rijksoverheid.nl).

Natuurbeschermingswet

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet in werking getreden. Hiermee zijn de verplichtingen uit de Europese Vogel- en Habitatrictlijn, voor zover die zien op gebiedsbescherming, geïmplementeerd in het Nederlands recht. Directe toetsing aan de Vogel- en Habitatrictlijn is daarmee niet meer aan de orde. Onder de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 worden de Vogel- en Habitatrictlijngebieden aangewezen en beschermd. Deze worden gezamenlijk Natura 2000-gebieden genoemd. Daarnaast worden Beschermd Natuurmonumenten en Wetlands aangewezen en beschermd. Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningplicht. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de minister van EZ. Voor alle Natura 2000 gebieden worden beheerplannen opgesteld. Deze beheerplannen maken duidelijk welke activiteiten wel en niet mogelijk zijn in en om die gebieden.

NNN/EHS

Het Nationale Natuurnetwerk (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur - EHS) is een netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland. De EHS is als beleidsdoel opgenomen in de Structuurvisie

Infrastructuur en Ruimte (SVIR). De juridische borging van de nationale ruimtelijke belangen die in de SVIR worden aangewezen vindt plaats via het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). De rijkslijn zoals verwoord in het SVIR en Barro is dat er bij EHS geen sprake is van externe werking.

De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van dit natuurnetwerk. Zij wijzen in hun structuurvisie of verordening de gebieden aan die onder het NNN vallen. In of in de nabijheid van een NNN-gebied geldt het 'nee, tenzij'-principe: nieuwe plannen of projecten zijn niet toegestaan als ze de wezenlijke (potentiële)waarden en kenmerken van het NNN-gebied significant aantasten, tenzij er sprake is van redenen van groot openbaar belang en er geen reële alternatieven zijn. De schade dient in dat geval door mitigerende maatregelen zoveel mogelijk beperkt te worden. De restschade dient te worden gecompenseerd. De planologische bescherming van het NNN vindt plaats in op basis van de Wet ruimtelijke ordening vast te stellen bestemmingsplannen.